

FOLKERET

Indholdsfortegnelse

Kapitel 3 – Folkerettens aktører	4
<i>Indledning</i>	4
<i>Folkeretssubjektivitet</i>	5
<i>Stater (og statslignende enheder)</i>	8
<i>Internationale organisationer</i>	10
<i>Fysiske og juridiske personer</i>	12
Kapitel 4 – Folkerettens retskilder	12
Kapitel 5 – Traktatret	15
<i>Indledning</i>	15
<i>Wienerkonventionen om Traktatretten – baggrund, opbygning og tilblivelse</i>	15
<i>Procedurer vedrørende traktater</i>	17
<i>Ændringer og forbehold</i>	18
<i>Fortolkning og overholdelse</i>	19
<i>Tredjestater</i>	20
<i>Wienerkonventionen som folkeretskilde</i>	20
Kapitel 6 – International sædvaneret	21
<i>Indledning</i>	21
<i>Definition af international sædvaneret</i>	21
Kapitel 7 – Folkerettens grundprincipper	23
<i>Indledning</i>	23
<i>Staternes suverænitet</i>	24
<i>Jurisdiktion</i>	25
Staternes civile retlige jurisdiktion	26
Staternes strafferetlige jurisdiktion	27
<i>Immunitet og privileger Folkeretten</i>	29
<i>Jure imperii</i>	29
<i>Jure gestionis</i>	31
<i>Folkerettens materielle samlivsregler</i>	32
Forbuddet mod magtanvendelse	32
Pligten til at løse konflikter med fredelige midler	33
Forbuddet mod indblanding i indre anliggender	33
Pligten til at samarbejde i overensstemmelse med FN-pagten	33
Princippet om folkenes ret til selvbestemmelse	33
Princippet om staters suveræne lighed	33
Pligten til opfyldelse af internationale forpligtelser i god tro	33

- Folkeretlig handleevne
- Rettigheder og forpligtelser (folkeretssubjektivitet)
- Immuniteter/friheder
 1. *Bemærk:* Det er ikke nødvendigt, at folkeretten er relevant fra alle 4 perspektiver for ethvert muligt folkeretssubjektivitet; eksempel:
 - De folkeretlige regler om krigsførelse indeholder rettigheder og forpligtelser for en soldat (individ), men soldaten har ikke selv rolle i regelskabelsen, og nyder kun immunitet ift. lovlige krigshandlinger.

Folkeretssubjektivitet

Der vil i nærværende behandles begrebet ”folkeretssubjektivitet”.

Begrebet folkeretssubjektivitet beskrives med udgangspunkt i 4 begreber:

- Rettigheder
 1. Interessesubjekter
 2. **Påtalesubjekter - folkeretssubjektivitet**
- Forpligtelser
 1. Gerningssubjekter
 2. **Ansvarssubjekter – folkeretssubjektivitet**

Der kan godt være sammenfald mellem interesse/påtalesubjekt og gernings/ansvarssubjekt.

Folkeretlig handleevne

Dette perspektiv handler om evnen til at skabe folkeretlige rettigheder og forpligtelser for sig selv og evt. andre = *folkeretlig handleevne*.

Perspektivet vedrører regeldannelsen, og er derfor tættere på kernen af folkeretten som retssystem.

- Fysiske og juridiske personer kan ikke bidrage til regelskabelse (kun som repræsentanter for stater/organisationer)

HR: *Stater* bidrager til regelskabelse

Statslignende enheder

Nogle enheder, som ikke er en stat, men har nogle kendetegn der ligner, kan i et vist omfang være undergivet noget af folkeretten, herunder:

- Oprørsbevægelser
- Frigørelsesbevægelser

Oprørsbevægelser og folkeretssubjektivitet

- Det er anerkendt dele af den humanitære folkeret finder anvendelse på oprørsbevægelser, som har overtaget hel eller del af en stats territorium.
 1. Baggrunden er, at bevægelsen de-facto udøver suverænitet på det erobrede område.
- Bevægelsen vil kunne være ansvarlig for brud på folkeretten, inden oprørsbevægelsen reelt er en stat
 1. → Tale om en *folkeretlig forpligtelse*, hvor oprørsbevægelsen både er *gernings- og ansvarssubjekt*, og derfor har de *folkeretssubjektivitet* i dette henseende.

Frigørelsesbevægelser og folkeretssubjektivitet

- I modsætning til oprørsbevægelser, har frigørelsesbevægelser ikke nødvendigvis kontrol over et territorium.
- Frigørelsesbevægelser er dog i et vist omfang anerkendt som folkeretssubjekter uden kontrol, fx Den Palæstinensiske Befrielsesorganisation (PLO)

Historisk betingede enheder

- Paven og Vatikanstaten betragtes som folkeretssubjekter
- Malteserordenen betragtes som folkeretssubjekter

Internationale organisationer

HR: stater har folkeretssubjektivitet

- **U:** De øvrige (internationale organisationer og/eller individer) har folkeretssubjektivitet, i det omfang, at staterne har ønsket og accepteret dette. Med andre ord udledes deres folkeretssubjektivitet i sidste ende fra staterne.

Overholdelse

- Princippet *pacta sunt servanda*
 - Centralt princip i hele folkeretten – sikrer selveste folkerettens eksistens (sædvaneret)
 - Princippet udtrykkes i WTK art. 26;
 - Enhver ikraftværende traktat er bindende for dens deltagere og skal opfyldes i god tro.

God tro

- Meget vigtigt, men yderst vagt.
- God tro finder ofte anvendelse ifbm. fortolkningen af en traktat, hvor en stat typisk vil blive beskyldt for ikke at fortolke traktaten i god tro.
- I *Gabcikovo-Nagymaros* beskrev ICC forpligtelser vedrørende god tro:
 - *"The principle of good faith obliges the Parties to apply it (the treaty) in a reasonable way and in such a manner that its purpose can be realized"*.

En stat kan ikke påberåbe sig national lovgivning som grundlag for, at traktaten ikke overholdes jf. WTK art. 27.

- Ved tiltrædelse af traktaten er man forpligtet til at sørge for, at national lov ikke hindrer dette.
- Tag et forbehold i stedet!

Tredjestater

Traktater skaber hverken ret eller forpligtelser for tredjestater jf. WTK art. 34., *men*

- En stat kan udtrykkeligt og skriftligt godkende, at en traktat gælder for den, selvom staten ikke er deltager jf. WTK art. 35.
- Når en regel i en traktat bliver til sædvaneret, bliver dette en bindende regel i det folkeretlige retssystem jf. art. 38 – og en tredjestat vil derfor være bundet.
 - Eksempel: de færreste lande har tiltrådt MV-konventionen, men da den er sædvaneret, gælder den for alle disse tredjestater alligevel.

Wienerkonventionen som folkeretskilde

Konventionen indtager en *central* rolle i folkeretten.

- Netop disse subjekters *jure imperii* handlinger, er som udgangspunkt helt undtaget fra værtsstatens jurisdiktion. Disse subjekter er med andre ord ukrænkelige (kan ikke antastes fysisk) og immune (kan ikke retsforfølges), når de foretager højhedshandlinger.

Søgsmålsimmunitet

- HR: De pågældende statsrepræsentanter kan hverken anholdes, retsforfølges, eller underkastes tvang (søgsmålsimmunitet) – fsva. deres politiske embedshandlinger (*jure imperii*)

Eksekutionsimmunitet

- HR: Tvangshåndhævelsesskridt kan ikke iværksættes mod enten de pågældende statsrepræsentanter, eller staternes ejendom i værtsstaten.

Hovedregel og undtagelse

Som nævnt ovenfor, er hovedreglen, at statsrepræsentanter er immune for deres højhedshandlinger. Der er dog en gældende undtagelse hertil, som bl.a. vises i *Pinochet-sagen*²

HR: Statsrepræsentanter immune (ikke antastes) og privilegerede (ikke retsforfølges) for deres højhedshandlinger.

- **U1:** Immunitet varer ikke for evigt, og højhedshandlinger af grov karakter (tortur, gidseltagning, forbrydelser mod menneskeheden) kan derfor retsforfølges efter man ikke længere er statsrepræsentanter jf. Pinochet-sagen (engelske højesterets udlevering af General Pinochet til Spanien).
 - – **sædvaneret**
 - **UU:** Statsrepræsentantens hjemland kan konkret ophæve immunitet.
- **U2:** For statutterne for de to FN-tribunaler og ICC gemmebrydes immuniteten allerede mens vedkommende foretager ulovlige handlinger.

² Lærebogen s. 221

- 3) tredjestaters adfærd

1) Effektiv udøvelse af statslig myndighed

- Afgørende, at der har været vedvarende og fredelig (fredelig ift. andre stater) udøvelse af statslig autoritet inden for territoriet.
 - Omfanget afgøres efter konkret vurdering (beboet/ubeboet område, land/hav osv. spiller en rolle)
- Handlinger, som anses for at være udøvelse (ikke udtømmende), jf. *Territorial and Maritime dispute, Nicaragua v. Colombia, ICJ Reports 2012, s. 624, p. 80⁴*:
 - Lovgivning.
 - Administrativ regulering.
 - Håndhævelse af kriminal- og civilret.
 - Administration af immigration.
 - Regulering af fiskeri- og andre økonomiske henseender.
 - Search and rescue missioner.

2) parternes adfærd

- Både handlinger og undladelser.
- Adkomst til territorium kan overgå ved aftale
 - Kan være traktatbaseret
 - Kan være konkludent adfærd – stiltiende accept
 - Fx hvis en stat udøver statslig myndighed på et område, og en anden stat ikke har nogen reaktion over for dette⁵

3) tredjestaters adfærd

- Bogen nævner det i indledningen, men undlader et afsnit som uddyber hvad der skal forstås ved dette.

Adkomst til territorium

I nedenstående redegøres for forskellige typer adkomst til territorium.

⁴ Lærebogen s. 258, fodnote 442

⁵ ICJ sage om dette på s. 260.